

**METEN
WETEN**

DE TOTSTANDKOMING EN UITVOERING VAN HET NATIONAAL JAARPLAN 2021

“Het is niet de bedoeling reductiedoelen op te nemen”

FEITEN en CONCLUSIES op basis van WOB DOCUMENTEN

Colofon

6 december 2022

[Pesticide Action Network Netherlands](#)

Onderzoeksrapport

Met medewerking van:

[Foodwatch Nederland](#), <https://www.foodwatch.org/nl/foodwatchnl-de-voedselwaakhond/>

[Meten=Weten](#), <https://www.metenweten.com/>

**Onderzoeksrapport: De totstandkoming en uitvoering van het nationaal jaarplan 2021
Feiten en conclusies op basis van Web documenten**

Ondersteun het werk van de Stichting Pan Nederland met een donatie of word donateur

IBAN: NL02TRIO00788940287

t.n.v. Stichting Pesticide Action Network Netherlands

PAN Nederland heeft ANBI status

Blijf op de hoogte via onze gratis e-nieuwsbrief

<https://www.pan-netherlands.org>

Contact: pan.netherlands@gmail.com

Inhoudsopgave

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
SAMENVATTING	4
1 INLEIDING	5
2 HET BELEID	5
2.1 STRUCTUUR VAN STAKEHOLDERS IN HET NAP	5
2.2 BESTUURLIJKE CHAOS	6
2.3 BELANGENORGANISATIES STUREN HET BELEID	6
2.4 OVERHEID WEERT KWANTITATIEVE DOELEN	7
2.5 HET NATIONALE JAARPLAN 2021 (EN DAARBUITEN)	7
3. BUDGETTEN EN PUBLIEKE BIJDRAGEN	8
3.1 <i>LTO Nederland de financiële winnaar</i>	8
4 WAT TONEN ONS DE WOB-DOCUMENTEN?	9
5 DE GEACTUALISEERDE NAP 2022-2025	9
6 WAT IS NODIG?	9
BIJLAGE EEN GREEP UIT DE ACTIEPLANNEN 2021 (2022)	11
AFKORTINGEN	13

Samenvatting

De niet-gouvernementele organisaties PAN-NL, foodwatch en Meten=Weten concluderen dat het bestrijdingsmiddelenbeleid van het ministerie LNV niet aan de eisen en doelstellingen van Europa (Europese richtlijn 2009/128) voldoet. De drie organisaties stellen, dat het Jaarplan 2021 tot geen of slechts een minimale reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen leidt. De nationale strategie voor het bestrijdingsmiddelenbeleid staat zeer sterk onder invloed van belangenorganisaties zoals LTO Nederland en Nefyto. Dit zijn de conclusies naar aanleiding van analyse van interne documenten van het ministerie van LNV over het tot stand komen van het Jaarplan 2021, die PAN-NL via een Wob-verzoek heeft verkregen.

Uit Wob documenten blijkt dat het ministerie van LNV ook na 10 jaar nog steeds geen gehoor wil geven aan de Europese Richtlijn duurzaam gebruik van pesticiden 2009/128/EG, artikel 4. In deze richtlijn wordt van de lidstaten verwacht dat ze in hun Nationale actieplannen (NAP) kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema's vaststellen. De overheid weert zelfs kwantitatieve doelstellingen.

Het ministerie van LNV laat zich leiden door belangenorganisaties zoals LTO Nederland, Agrodiss of Nefyto die technische oplossingen en nieuwe veredelings technieken inzetten, waarvan een reductie van de toepassing van chemische pesticiden onduidelijk is. De bio-sector neemt niet deel.

Uit het onderzoek van het adviesbureau KPMG (mei 2021) naar de governance binnen de groep van stakeholders van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 (UP) en het daarmee samenhangende nationale actieplan (NAP), blijkt dat de werkwijzen en de doelstellingen ernstige tekortkomingen hebben en het LNV geen leiderschap toont.

Er wordt onvoldoende gestuurd op het behalen van resultaten en er worden doorgaans geen concrete acties en activiteiten afgesproken. Geen van de partijen is onafhankelijk; ze hebben hun eigen doelstellingen. Ze ontvangen wel flinke subsidies.

Ook concludeert het adviesbureau, dat binnen er de kerngroep een cultuur is van ieder voor zich; ieder voert zijn eigen onderzoek of pilot uit, zonder dat er een duidelijke gezamenlijke doelstelling is.

Het Jaarplan 2021 Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 (met acties voor daaropvolgende jaren) omvat acties met het doel om sluiptegenmaatregelen in de wetgeving te vinden en om pesticiden versneld op de markt toe te laten (bv. voor kleine teelten).

De acties doelen op een Europese toelating van CRISPR Cas, een methode om zaadgoed en planten genetisch te veranderen.

De acties bestaan uit technische oplossingen zoals o.a. de ontwikkeling van nieuwe spuitdoppen of een verzamelstelsel van resten pesticiden en verpakking, de ontwikkeling van digitale gebruiksaanwijzingen voor de teler of een waterzuiveringssysteem voor de open bollenteelt. Binnen het NAP is het zoveelste onderzoek en pilot gepland zonder concrete doelstellingen.

De conclusies van PAN-Nederland, foodwatch en Meten=Weten zijn:

--De overheid (ministerie van LNV) omzeilt de eisen en doelstellingen van de Europese richtlijn 2009/128 duurzaam gebruik pesticiden.

-De nationale strategie inzake het pesticiden beleid staat sterk onder invloed van commerciële georiënteerde belangenorganisaties.

- Het jaarplan 2021 (en de opvolgende jaren) voor de uitvoering van het UP 2030, leidt tot geen of slechts een minimale reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw.

- De overheid misbruikt publieke financiering voor commerciële doelstellingen van belangenorganisaties.

1 Inleiding

De Europese richtlijn [2009/128/EG](#), artikel 4, duurzaam gebruik van pesticiden bepaalt dat lidstaten nationale actieplannen aannemen met kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema's vaststellen om de risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen. In de [Europese Farm to Fork Strategie](#) of de [Green Deal](#) zijn doelstellingen geformuleerd om o.a. in 2030 het gebruik van chemische pesticiden in het algemeen en het gebruik van gevaarlijke pesticiden met 50% te reduceren. Verder is het doel dat in 2030 25% van het landbouwareaal biologisch bewerkt wordt.

De Nederlandse overheid heeft als [toekomstvisie gewasbescherming](#), dat in 2030 Nederland toonaangevend is in de wereld op het gebied van duurzame gewasbescherming en dat dit het businessmodel is, waarmee Nederlandse telers en partijen in de keten zich op de internationale markt onderscheiden. Hiertoe is blijvend economisch perspectief voor de spelers in de keten een vereiste en moeten er voldoende adequate maatregelen en gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar zijn (uit het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030- UP 2030).

Volgens het UP 2030 bevat de toekomstvisie drie strategische doelen:

- Plant- en teeltsystemen zijn weerbaar;
- Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden;
- Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten

De niet-gouvernementele organisaties PAN-NL, foodwatch en Meten=Weten zijn van mening dat deze visie en het [Jaarplan 2021 Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030](#) veel aspecten bevat die niet in lijn zijn met richtlijn 2009/128/EG, noch met de toekomstvisie van de EU, zoals de Farm to Fork Strategie of de Green Deal. Daarom heeft PAN-NL november 2021 bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een Wob-verzoek (Wet openbaar bestuur) ingediend om toezending van alle documenten met betrekking tot de totstandkoming en uitvoering van het "[Jaarplan 2021 – Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030](#)".¹

30 Juni 2022 heeft PAN-NL geanonimiseerde "Wob documenten" van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ontvangen. De documenten zijn ook in de [website](#) van de Rijksoverheid gepubliceerd.²

Hier volgend presenteren PAN-NL, foodwatch en Meten=Weten de bevindingen en conclusies op basis van de ontvangen Wob-documenten.

2 Het Beleid

2.1 Structuur van stakeholders in het NAP

Aan de totstandkoming van het [Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming \(UP\) 2030](#) werkten veertien partijen samen. De partijen zijn: [Agrodis](#), [Artemis](#), [Ctgb](#), [Cumela](#), [Fedecom](#), [LTO Nederland](#), [Natuur&Milieu](#), [Nefyto](#)³, [Plantum](#), [Rijksoverheid](#) (LNV en IenW), [RVO NL](#), [Uni van Waterschappen](#), [Vewin](#).

Deze partijen vormen bij de ontwikkeling van het (Nederlands) Nationaal ActiePlan (NAP) de zogenaamde **stuurgroep**. Het is de bedoeling dat de stuurgroep sturing geeft aan de uitvoering van het uitvoeringsprogramma en het bereiken van de doelen uit de UP 2030.

Naast de stuurgroep is er de **kerngroep** die het NAP, en dus ook het jaarplan 2021 uitwerkt, met een doorkijkje naar 2022. Agrodis, Artemis, LTO Nederland, LNV, Nefyto en het ministerie van IenW zijn hierin vertegenwoordigd. Natuur&Milieu is agenda-lid. De kerngroep wordt dus gevormd door organisaties die eveneens deel uitmaken van de stuurgroep.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/11/22/jaarplan-2021-uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030>

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bestrijdingsmiddelen/documenten/woo-besluiten/2022/06/30/besluit-op-wob--woo-verzoek-over-uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030>

³ Nefyto heet nu CropLifeNL. <https://www.croplife.nl/home/>

De kerngroep adviseert de stuurgroep.

Eerste ring: in de eerste ring zijn partijen vertegenwoordigd die geen lid zijn van de kerngroep. Dit zijn Fedecom, Vewin, Cumela, Ctgb, UvW, NVWA en Plantum. De eerste ring ondersteunt de kerngroep wanneer nodig.

Behalve deze twee bestuurlijke eenheden (stuurgroep en kerngroep) zijn er drie werkgroepen met de daarbij betrokken partijen: “Nagenoeg zonder emissies” (LTO, Fedecom, Agrodis, LNV, Cumela, Nefyto, Ctgb), “Weerbare plant- en teeltsystemen” (Plantum, Nefyto, Artemis, LNV) en “Verbinden landbouw en natuur” (LTO, Artemis, LNV). Deze drie werkgroepen zijn weer onderverdeeld in subgroepen.

De kerngroep draagt ook zorg voor de begeleiding van de werkgroepen.

Het ministerie van LNV heeft (theoretisch) de regie.

De samenstelling van de kerngroep en werkgroepen bestaat voornamelijk uit organisaties, die geen of een minimale binding met de biologische landbouw hebben. Deze twee groepen vertegenwoordigen dus ook de stuurgroep. In geen van de groepen is de biosector vertegenwoordigd.

In het onderzoek van het adviesbureau [KPMG](#) (december 2020 -mei 2021) naar structuren en doelmatigheid (de governance) van het team betrokken bij het ontwikkelen van de NAP wordt het duidelijk, dat de deelnemende partijen niet onafhankelijk zijn; ieder heeft zijn eigen belang in het UP 2030 en er wordt onvoldoende gestuurd op het behalen van resultaten.⁴

2.2 Bestuurlijke chaos

Uit het onderzoek, uitgevoerd in opdracht van het ministerie van LNV door het adviesbeau KPMG (mei 2021), naar de governance binnen de groep van stakeholders van het UP en NAP, blijkt dat de werkwijzen en de doelstellingen ernstige tekortkomingen hebben:

- Er is geen evenwichtige balans tussen partijen aan tafel. Belangen, de beschikbare capaciteit, invloed en het kennisniveau verschilt tussen de partijen.
- Het LNV toont geen leiderschap.
- Geen van de partijen is onafhankelijk.
- Er wordt onvoldoende gestuurd op het behalen van resultaten en er worden doorgaans geen concrete acties en activiteiten afgesproken.
- De rol van LNV wordt als lastig ervaren. Het ministerie van LNV neemt in de stuurgroep deel vanuit verschillende rollen.
- Overleggen worden niet goed voorbereid en zijn niet efficiënt.
- Het ontbreekt aan goede voorbereiding en ondersteuning van de stuurgroep.
- Het mandaat van de stuurgroep is onduidelijk.
- In de stuurgroep ontbreken belangrijke stakeholders zoals Bionext, Biohuis, BoerenNatuur en Caring Farmers.

2.3 Belangenorganisaties sturen het beleid

De [Wob-documenten](#)⁵ tonen aan, dat commercieel georiënteerde belangenorganisaties, o.a. Nefyto, Agrodis, Artemis, Plantum, Fedecom een grote rol spelen bij de invulling van het actieplan, met LTO Nederland in de hoofdrol. Binnen deze groep van stakeholders is er niemand die het stimuleren van biologische of pesticide-vrije landbouw als actie in z'n/haar vaandel heeft.

Het jaarplan 2021 met acties voor daaropvolgende jaren is grotendeels een voortzetting van programma's, pilots, onderzoeken, die in het verleden of recent ondoelmatig en inefficiënt blijken te zijn. Het zijn programma's waarbij doelstellingen niet bereikt werden, zoals die van de Kaderrichtlijnwater (KRW), de sinds 2014 verplichte implementatie van Integrated Pestmanagement (IPM), herstel van de biodiversiteit of het sinds 2012 verplichte uitfasering van de meest giftige pesticiden (Kandidate voor Vervanging).

Door middel van technische oplossingen, door het vinden van sluiptwegen in de wetgeving inzake de toelating en het gebruik van pesticiden en de wetgeving omtrent de geplande genetische veranderingen van zaadgoed en planten (CRISPR-Cas) wordt de belangen van deelnemende organisaties verzekerd. Binnen de kerngroep is een cultuur van ieder voor zich; ieder voert zijn eigen onderzoek of pilot uit, zonder dat er een duidelijke gezamenlijke doelstelling is (zoals ook door KPMG 2021 is geconcludeerd).

⁴ Document 54C, ordner1- Gelakte stukken 29 juni_Geredigeert.pdf. Besluit op Wob-/Woo-verzoek over 'Jaarplan 2021 - Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030'

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bestrijdingsmiddelen/documenten/woo-besluiten/2022/06/30/besluit-op-wob--woo-verzoek-over-uitvoeringsprogramma-toekomstvisie-gewasbescherming-2030>

2.4 Overheid weert kwantitatieve doelen

De actieplannen van het Uitvoeringsprogramma tonen dat het ministerie van LNV geen strategie of visie voor een duurzaam landbouwbeleid heeft, en de pesticide reductie doelen van de Europese Green deal en Farm to Fork worden genegeerd.

Bij alle voor het jaar 2021 geplande acties refereert de overheid slechts één keer aan de Green Deal (Farm to Fork), en wel in samenhang met het potentieel van nieuwe innovatieve technieken, zoals de invoering van Crispr-Cas.

Het ministerie van LNV negeert de verzoeken van leden van de Tweede Kamer voor het opstellen van concrete reductiedoelen voor de toepassing van bestrijdingsmiddelen⁶. Het LNV: *Het is niet de bedoeling reductiedoelen op te nemen, omdat de behoefte aan gewasbeschermingsmiddelen een gevolg is en geen doel van het uitvoeringsprogramma*⁷.

Het verzoek van Vewin om verontreinigingen door bestrijdingsmiddelen- ook overschrijdingen van deze stoffen regelmatig te agenderen wordt door het ministerie op de lange baan geschoven (document 40m).

Over het verzoek van N&M om te overleggen over het concretiseren van de tussendoelen, zegt het ministerie: *“dit punt kan aan de orde komen bij het bespreken van de opdracht omtrent monitoring”*.

2.5 Het nationale jaarplan 2021 (en daarbuiten)

De in 2021 geplande acties en eventueel voor opvolgende jaren zijn voornamelijk acties die tot technische schijnoplossingen en voor de belanghebbenden tot nieuwe verdienmodellen leiden (zie ook bijlage).

Bijvoorbeeld:

- **LTO** stelt maatregelen voor emissiereductie: en denkt dit te bereiken door een protocol te ontwikkelen voor nagenoeg gesloten erven en gesloten perceel te ontwikkelen; wasplaatsen en gecontroleerde distributie van bestrijdingsmiddelen, in de bollenteelt de installatie van waterzuiveringsinstallaties,
- **Nefyto**: Ontwikkelen E-stewardship: digitale maatwerkvoorschriften (meetinstrument) voor de teler toegespitst op teelt- en toepassingsomstandigheden. Pilots inzamelsystemen, ontwikkeling van gesloten vulsystemen.
- **Fedecom**: inwendig reinigen – onderzoeken effectiviteit inwendig reinigen
- **Agrodis**: operationele ondersteuning aan agrarisch ondernemers die weerbare teeltsystemen willen, in de vorm van kennis, begeleiding, monitoring of anderszins. Uitwerken van randvoorwaarden voor een gecontroleerde distributie
- **Artemis**: Het inventariseren van de mogelijkheden om nuttige organismen gericht in te kunnen zetten om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen en te bestrijden.

Ook zijn acties gepland, om bestrijdingsmiddelen die al in een EU-lidstaat zijn toegelaten, eenvoudiger en dus sneller in een ander lidstaat toelating te verlenen. Er zijn acties die tot doel hebben om versneld pesticiden op de markt te brengen; in het bijzondere voor kleine teelten (kleine toepassingen⁸). Dergelijke acties hebben niets te maken met een duurzaam gebruik van bestrijdingsmiddelen of een reductie van het gebruik. Integendeel!

In het actieplan worden geen concrete doelen geformuleerd. Na aandringen van de Europese Commissie heeft het ministerie van LNV nu een concrete ambitie van een toename van de huidige 3,5% naar 5% biologische landbouwareaal in 2027.

In het jaarplan 2021 en de daaropvolgende jaren zijn pilots en onderzoeken gepland, waaraan al tientallen jaren publiek geld is besteed. Bijv. onderzoek naar Integrated Pest Management, verbeterde spuitdoppen, verzameling van pesticideresten en lege verpakking.

Het is opmerkelijk dat LTO Nederland een stappenplan voor de invoering van IPM gaat opzetten voor onkruidbestrijding in grasland en het doodspuiten van groenbemesters en vanggewassen zonder glyfosaat. In de EU zijn de lidstaten al sinds 2014 verplicht IPM te realiseren. Ondanks alle programma's, pilots en projecten concludeert het PBL in 2019 dat *het totale verbruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen door telers niet is afgenomen. Door het hoge gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en door de dominante*

⁶ https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2020A00284

⁷ D.d. 24 november 2020, Document 11 uit ordner 1- gelakte stukken

⁸ **Kleine toepassingen** (Ctgb): indien het gewas niet op ruime schaal wordt geteeld; voor onbedekte teelten is de areaalgrens voor een kleine teelt maximaal 5.000 hectare; voor de bedekte teelt geldt maximaal 1.000 hectare; of indien het areaal groter is, wordt de 'uitzonderlijke behoefte' getoetst: betreft het toepassingen die in de regel niet standaard worden uitgevoerd in deze gewassen maar alleen onder bepaalde omstandigheden?

manier van landbouwbedrijven staat de biodiversiteit in het agrarisch gebied onder druk. Waterkwaliteitsnormen worden vaker overschreden dan de vastgelegde doelstellingen (PBL 2019⁹).

In het Jaarplan 2021 en daarbuiten is het opvallend dat de volgende doelstellingen ontbreken:

- Kwantitatieve doelstellingen om het gebruik van pesticiden te verminderen
- Kwantitatieve doelstelling om het gebruik van de meest giftige pesticiden (de Kandidaten voor Vervanging- KvK) uit te faseren
- Kwantitatieve doelstelling voor biologische landbouw; programma's om bio landbouw te promoten of te stimuleren. Bij de ontwikkeling en de uitvoering van het NAP ontbreekt de biologische sector

3. Budgetten en publieke bijdragen

Het is niet te ontkennen dat de kerngroep /uitvoerders van de acties financiële belangen bij de uitvoering van het NAP hebben, wat in lijn is met de toekomstvisie van het UP2030 (economisch perspectief van de keten). Voor de financiering van de acties wordt een deel van het benodigde budget door de 'trekker' van de actie gefinancierd, o.a. via EU gefinancierde programma's/projecten en een deel wordt bij het ministerie van LNV aangevraagd. De bij het ministerie aangevraagde bedragen is publiek geld, wat van de Nederlandse belastingbetaler afkomstig is

In de onderstaande tabel zijn in het kader van het UP de budgetten voor de geplande acties en het bij het ministerie van LNV aangevraagde budget voor één jaar (2021) aangegeven (Wob document 40).

Trekker/uitvoerder van acties	Totaalbudget 2021 Euro	Aanvraag LNV Euro
LTO	3.000.000	1.620.000
Fedecom	621.336	567.336*
Artemis	174.000	166.800
Nefyto	690.000	50.000
Agrodis	67.500	55.500
Plantum	15.000	7.500
Totaal	3.946.500	1.899.800

Eigen kosten €54.000 – aanvraag LNV is nog onduidelijk

Januari 2021 presenteert LTO Nederland de stuurgroep het programma "[WEERBAARHEID IN DE PRAKTIJK](#)" en de begrote publieke bijdrage. Het programma "weerbaarheid in de praktijk" wordt voor een deel gefinancierd via het NAP/UP2030 (LNV) en verder via andere programma's/projecten: [DAW \(impuls\)](#), [POP](#) projecten, [Kennis op maat](#) en [Topsectoren \(MMIP-A2\)](#).

Jaar- LTO	Publieke bijdrage incl. BTW, in het kader van het UP 2030 (euro's)
2021	1.742.000
2022	1.803.000
2023	1.682.000
2024	1.295.000
2025	308.000
Totaal	6.830.000

Citaat LTO: "Met deze publieke investering en de investeringen en inspanningen van LTO en andere betrokken partners wordt een aanzienlijke bijdrage geleverd aan het realiseren van de doelen van het Uitvoeringsprogramma en kunnen boeren en tuinders in alle sectoren en regio's grote stappen zetten in de transitie naar een weerbare plantaardige productie."

3.1 LTO Nederland de financiële winnaar

Sinds 10-tallen jaren voert LTO Nederland de scepter in het landbouwbeleid, ontwikkelt programma's en pilots, is de trekker van programma's zoals "[Gezonde groei, Duurzame Oogst](#)", "[Schone erf, schone sloot](#)", "[Vitale](#)

⁹ <https://www.pbl.nl/en/publicaties/geintegreerde-gewasbescherming-nader-beschouwd>

[teelt](#) (bloembollensector)” of neemt deel aan initiatieven zoals “[Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#)” of de “[Nationale bijenstrategie](#)”. Uiteindelijk zijn de resultaten bedroevend. In de EU heeft Nederland heeft het hoogste gebruik aan synthetische bestrijdingsmiddelen per hectare, het vuilste oppervlaktewater en het laagst percentage biologisch bewerkt landbouwareaal en geeft boeren die naar biologisch landbouw willen overstappen de laagste financiële ondersteuning.

Na LTO Nederland hebben Nefyto (brancheorganisatie voor de agrochemische industrie in Nederland) en Fedecom (behartigt de belangen van fabrikanten, importeurs en dealers in de agrotechniek, veehouderijtechniek, groentetechniek, tuinbouwtechniek en industrie & intern transport) voor hun geplande acties in 2021 de hoogste budgetten berekend.

4 Wat tonen ons de WOB-documenten?

- De overheid heeft geen beleid om aan de Richtlijn 2009/128 artikel 4 te voldoen; de overheid stelt geen kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers en maatregelen en tijdschema's op om de effecten van pesticiden op mens en milieu te verminderen.
- De overheid negeert EU-strategieën om
 - het gebruik van pesticiden in het algemeen te reduceren
 - de meest gevaarlijke pesticiden te reduceren
 - biologische landbouw te stimuleren.
- Voor de planning van het NAP ontbreekt een goed bestuur en leiderschap; de partijen zijn niet onafhankelijk en het ontbreekt aan doelstellingen.
- Het Jaarplan 2021 -UP 2030 wordt voornamelijk door belangenorganisaties zoals LTO Nederland, Agrodix, Artemis, Nefyto bepaald. Ondanks (dankzij) hun jarenlange inbreng is in de EU Nederland het meest vervuild met bestrijdingsmiddelen.
- In de geplande acties is een reductie van het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet zichtbaar, evenmin een herstel van de biodiversiteit of het bevorderen van een gezonde bodem. De geplande acties zijn voornamelijk technische maatregelen, een businessmodel voor de deelnemende belangenorganisaties
- De overheid misbruikt publieke financiering voor commerciële doelstellingen van belangenorganisaties

5 De geactualiseerde NAP 2022-2025

De overheid heeft in 2021 een concept nationaal actieplan voor de periode 2021-2025 gepubliceerd. In november 2021 tot en met 7 januari 2022 kon in een [consultatie](#) op het concept gereageerd worden. Op deze consultatie zijn bij de overheid in totaal 12 reacties binnengekomen, waaronder de [gezamenlijke reactie](#) van PAN NI en 10 andere NGO's, verder zijn te noemen o.a. LTO, Agrifirm, Nefyto, BO Akkerbouw, Provincie Noord-Brabant, N&M (samen met 4 andere organisaties) en Meten=Weten.

14 juli 2022 heeft Minister Staghout van het ministerie van LNV het [geactualiseerde nationale actieplan 2022 t/m 2025](#) aan de Tweede Kamer aangeboden.

[PAN-NL concludeert](#) dat de verandering in de geactualiseerde NAP nihil zijn. Nog steeds voldoet de geactualiseerde NAP niet aan de eisen van Europese richtlijn 2009/128/EG, artikel 4.1, die duidelijk voorschrijft dat de lidstaten *kwantitatieve doelstellingen, streefcijfers, maatregelen en tijdschema's vast moeten stellen om de risico's en de effecten van het gebruik van pesticiden voor de menselijke gezondheid en het milieu te verminderen.*

Nog steeds is het actieplan vrijblijvend, schuift beslissingen en de uitwerking van plannen op de lange baan. De acties zijn gebaseerd op programma's en pilots, die onvoldoende leiden tot een vermindering van het pesticiden gebruik of emissies.

6 Wat is nodig?

PAN-NL, foodwatch en Meten=Weten zijn van mening dat het Jaarplan 2021 en het voorliggende geactualiseerde actieplan 2022 – 2025 weinig aan een duurzame landbouw, aan een herstel van de waterkwaliteit en biodiversiteit bijdraagt, en pleiten voor een wijziging van het actieplan 2022-2025 en voor een actieplan 2026-2030, die de volgende basiselementen omvatten:

- **Een actieplan dat aan de richtlijn 2009/128/EG duurzaam gebruik van pesticiden voldoet** met kwantitatieve doelstellingen en tijdschema's voor een reductie van het pesticiden gebruik en een uitfasering van de meest giftige pesticiden (kandidaten voor vervanging).
- **Een actieplan dat aan de maatschappelijke realiteit aansluit.** Bijvoorbeeld:
 - In de ECI "[Bijen en Boeren redden](#)" vragen 1,1 miljoen Europese burgers, waaronder vele Nederlanders
 - . Een uitfasering van 80% van het gebruik van synthetische pesticiden tegen 2030 en 100% tegen 2035.
 - . Herstel van de biodiversiteit op landbouwgrond.
 - . Financiële steun voor landbouwers om over te schakelen op agro-ecologische praktijken.
 - De Europese [Farm to Fork strategy](#) vraagt om een uitfasering van 50% van het gebruik van synthetische pesticiden, een uitfasering van 50% van de meest gevaarlijke pesticiden tegen 2030, en 25% biologische landbouw in 2030.
 - Namens duizenden biologische-, biodynamische, agro-ecologische en kringloopboeren is zomer 2022 een tien-punten-plan, een [Groenboerenplan](#), ontwikkeld die de landbouw naar een duurzamer systeem leidt.
- **Een actieplan dat door onafhankelijke experts wordt gefacilieerd.**
- **Een actieplan dat in de planning en realisatie de ervaringen en technieken uit de biologische sector** integreert en minder gefocusseerd is op gangbare landbouwtechnieken en gerelateerde belanghebbenden
- **Een actieplan dat de gaande vervuiling van het milieu met bestrijdingsmiddelen, inclusief natuurgebieden en waterlichamen en ons voedsel, effectief bestrijdt.**

Bijlage Een greep uit de actieplannen 2021 (2022)

In de periode december 2020 – maart 2021 heeft de kerngroep hun acties voor het jaar 2021 in een Excel sheet aan de steungroep gepresenteerd. Sommige actie zijn een uitloper van al in 2020 begonnen acties en er zijn ook acties die een (voorlopige) looptijd van 5 jaar hebben.

Trekkers van de acties zijn LTO. LNV. Nefyto. Ctgb, Artemis, Plantum, Fedecom, Agrodís en Vevin.

De geplande acties zijn gerelateerd aan een onderdeel van het uitvoeringsprogramma 2030 en de betreffende paragraaf van het UP is in de onderstaande tabel bij de actie vermeld.

Hier volgend zijn in de tabel een aantal acties en de trekker van de actie inzichtelijk.

Trekker	Actie	§ UP 2030	Onderwerp UP 2030
LTO	Voor de toepassing van glyfosaat-houdende middelen die gebruikt worden voor onkruidbestrijding in de open teelten (inclusief graslandbeheer) en ingezet voor het behandelen van groenbemesters wordt nu gewerkt aan een concreet IPM-stappenplan	4.1.2	Geïntegreerde aanpak
Artemis	Het verkennen van de mogelijkheden om de verordening binnen de huidige kaders uit te breiden naar meer taxonomische groepen. Als dat niet op korte termijn binnen de EU-verordening blijkt te kunnen, dan bezien hoe het op Nederlands niveau geregeld kan worden.	4.2.2	Bemesting en weerbaarheid
LNV	In het regeerakkoord staat aangegeven dat Nederland zich in Europa zal inzetten voor de toepassing en toelating van nieuwe verdelingstechnieken (New Breeding Techniques), zoals Crispr-Cas, waarbij geen soortgrenzen worden overschreven. De eerste acties zijn al genomen; door een Raadsbesluit moet de Europese Commissie voor april 2021 met een onderzoek, en mogelijk volgende voorstellen, komen over de status van nieuwe veredelingsmethoden in relatie tot de uitspraak van het Europese Hof van Justitie. Daarnaast is in de mededeling van de Europese Green Deal, in het onderdeel van "Farm to Fork", het potentieel van nieuwe innovatieve technieken opgenomen	4.2.3	Weerbare rassen
Plantum	Waar nodig wordt precompetitief onderzoek geïntensiveerd gericht op het ontwikkelen van "gene-editing technieken", gen-functies (resistentie-, weerbaarheids- en immunitetsgenen), gevolgen van gerichte aanpassingen op weerbaarheid en andere agronomische eigenschappen. De behoefte hieraan wordt in de sector geïnventariseerd.	4.2.3	
Plantum	De stap van innovatie naar praktijktoepassing is reeds onderdeel van het verdienmodel van veredelingsbedrijven en zadenleveranciers. Als extra impuls wordt aangesloten bij de acties ten aanzien van weerbare teeltsystemen, namelijk proactieve advisering, óók over weerbare rassen en gewassen, door adviseurs en erfbetreders en zo nodig wegnemen van bedrijfseconomische belemmeringen.	4.2.3	
LNV	Het bijeenbrengen van kennis en ervaringen vanuit het (internationale) onderzoek voor het ontwikkelen van maatregelen die land- en tuinbouw en natuur verbinden worden meegenomen in de kennisontwikkelingsprojecten	4.2.6	Verbinden landbouw en natuur
LTO	Stimuleren van kennisnetwerken met agrarische ondernemers om nieuwe ervaringen met de inzet van functionele agrobiodiversiteit op te doen en te delen	4.2.6	
Artemis	Het inventariseren van de mogelijkheden om nuttige organismen gericht in te kunnen zetten om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen en te bestrijden	4.2.6	
Artemis	Het inventariseren van de mogelijkheden om nuttige organismen gericht in te kunnen zetten om ziekten, plagen en onkruiden te beheersen en te bestrijden.	4.3.1	Inzet nuttige organismen
Artemis	Het – daar waar nodig – onderzoeken van de mogelijkheden voor het gericht inzetten van nuttige organismen in de praktijk.	4.3.1	
LTO	Het stimuleren van het toepassen in de praktijk van het gericht inzetten van nuttige organismen in de praktijk.	4.3.1	
Cumela	Agrarisch ondernemers hebben de mogelijkheid om technieken uit te proberen en toe te passen door hierin zelf te investeren, gezamenlijk te investeren (samenwerkingsverbanden tussen agrarisch ondernemers, bestaande of nieuw op te richten coöperaties of deze in te huren via vouchersysteem bij loonwerker of dealer. Dit vermindert het risico op desinvesteringen voor agrarisch ondernemers.	4.3.4	Technische maatregelen
Nefyto	Ontwikkelen E-stewardship: digitale maatwerkvoorschriften voor de teler toegespitst op teelt- en toepassingsomstandigheden met mogelijkheid van integratie met beschikbare data.	4.3.4	
Fedecom	Het verstrekken van een opdracht voor het ontwikkelen van een systematiek voor beste beschikbare technieken (BBT) voor technische maatregelen	4.3.4	
Fedecom	Agrarisch ondernemers hebben inzicht in welke waarnemings-, monitorings-, detectie- en diagnosticeringstechnieken beschikbaar zijn en hoe deze toe te passen. Beschikbaarheid of toegang is het informatiesysteem.	4.3.4	

LNV	Het inzetten op het meenemen van innovatieve toepassingstechnieken in de Europese goedkeuringsprocedure voor werkzame stoffen. (UP4.4.1)	4.4.1	Beschikbaarheid gewasbeschermingmid.
Nefyto	Er komt een overzicht van potentiële laag-risicostoffen die via een wederzijdse erkenning of via het spoor van de kleine toepassingen beschikbaar kunnen komen voor de agrarische ondernemer.	4.4.1	
LNV	Via wederzijdse erkenning kunnen middelen die zijn toegelaten in andere lidstaten op eenvoudige wijze in Nederland een toelating krijgen. Om hiervan optimaal gebruik te kunnen maken, is het wenselijk dat de sector inzicht heeft in alle in de EU toegelaten middelen.	4.4.2	Actuele vraagstukken
LNV	Het onlangs geactualiseerde draaiboek vrijstellingen bevat een aantal verbeteringen in de procedure van het aanvragen van vrijstellingen. Het ministerie van LNV neemt hiervoor het initiatief. Het gaat om: (1) de mogelijkheid om het Ctgb – daar waar nodig – te betrekken bij het “intake” gesprek; (2) het raadplegen van een onafhankelijke deskundige op het moment dat er twijfels zijn over de landbouwkundige noodzaak van een aangevraagde vrijstelling; (3) het toetsen van de huidige tarifieringssystematiek van het Ctgb voor het beoordelen van vrijstellingsaanvragen aan de praktijk, met als vertrekpunt om kostendekkend te werken.	4.4.2	
Nefyto	Het opstellen van een voorstel welke mogelijkheden er zijn om werkzame stoffen – die relevant zijn in het kader van de transitie – op Europees niveau te behouden. Nefyto neemt hiervoor het initiatief	4.4.2	
Nefyto	De samenwerking tussen sector, toelatinghouders en adviseurs is van groot belang bij het vinden van oplossingen voor actuele vraagstukken. In de praktijk ontbreekt het soms nog aan een gericht gesprek tussen deze partijen en worden mogelijkheden binnen bestaande kaders onvoldoende benut. Om actuele vraagstukken zoveel mogelijk te voorkómen gaan toelatinghouders in een zo vroeg mogelijk stadium in gesprek met betreffende sectoren. Voor een snellere en kansrijkere oplossing van knelpunten, versterken de partijen onderling de dialoog.	4.4.2	
LNV	De ministeries van LNV en IenW zullen met het Ctgb en de sector in gesprek gaan over specifieke toepassingen die hierdoor dreigen te verdwijnen. Uitgangspunt voor Nederland op dit onderwerp is een gelijk speelveld binnen Europa en het voorkómen dat de eerste stap in IPM, preventie, in de knel komt. Indien nodig wordt extra ingezet op alternatieven of het indienen van een gewasbeschermingsdossier voor bestaande biociden-toepassingen. Ook zal er worden gekeken hoe het gebruik van studies, dossiers, beoordelingen en toelatingen voor biociden en gewasbescherming over en weer vergemakkelijkt kan worden	4.4.4	Biociden
LTO	Werkgevers zullen de voorlichting, aan toepassers van gewasbeschermingsmiddelen en werknemers die in het gewas werken, op een adequaat niveau brengen. De voorlichting betreft o.a. risico's van gewasbeschermingsmiddelen (ook voor kwetsbare groepen), keuze juiste persoonlijke beschermingsmiddelen en het juiste gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (bij toepassen en herbetreden), herbetreding (inclusief herbetredings-termijn)	4.4.5	Arbeidsomstandigheden
Fedecom	Er worden pilotprojecten opgestart voor het vormgeven in de praktijk van nieuwe mogelijkheden om de emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar de leefomgeving te beperken. Fedecom neemt hiervoor het initiatief.	4.5.2	Emissie reducerende acties

Afkortingen

CRISPR	Clustered Regularly Interspaced Short Palindromic Repeats (geclusterde, op regelmatige afstand van elkaar gelegen, korte palindromische herhalingen)
Cas	enzymen (genen), waarmee stukjes van een nucleïnezuur worden uitgeknipt en ingebouwd op de CRISPR-locaties
Ctgb	College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
EC	Europese Commissie
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
IenW	Infrastructuur en Water
IPM	Integrated Pest Management
KPMG	Kleynveld Peat Marwick Goerdeler
KvV	Kandidaten voor Vervanging
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
MMIP	Meerjarige Missiegedreven Innovatie Programma's
NAP	Nationaal (Nederlands) Actieplan
N&M	Natuur en Milieu
POP	Platteland ontwikkelingsprogramma
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
UP	Uitvoeringsprogramma
UvW	Unie van Waterschappen
VEVIN	Vereniging van drinkwaterbedrijven in Nederland
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur